

Tema 3. Vi höjer oss en smula

FAKTABLAD L6. Tunnelgrottor

Tunnelgrottor, eller lökgrottor som de också kallas, finns bara i Skandinavien där ett 60-tal är funna. Hälften av dem finns i Höga Kusten-området.

Den mest accepterade förklaringen är att gasbubblor, fasta partiklar, sand, grus och stenar har satts i rörelse av havsvågorna i sprickor och genom nötning har sprickan utvidgats. Löckformen beror på att allt mer material slipar och vidgar grottan samtidigt som landhöjningen flyttar grottan allt högre upp.

Alla tunnelgrottor följer sprickor i berget som löper ut i havet där vattendjupet är eller har varit stort. De flesta tunnelgrottor är vända mot vattenytan som är eller har varit helt öppna och där vattnet har varit djupt, där vågen med oförändrad energi når ända fram till klippväggen.

Vattendjupet utanför samtliga grottmynningar ökar snabbt så att 500 meter utanför berget är djupet mellan 20 och 100 meter. I inget fall finns skymmande öar utanför grottlokalerna.

Sveriges största tunnelgrotta är Räckeborgskyrkan i Örnsköldsviks kommun. Den är imponerande 34 meter lång, 3,4 meter bred och 7,3 meter hög. Den ligger 180 meter över havet och är således den högst belägna tunnelgrottan i landet. Denna grotta låg vid havsnivån för 7 800 år sedan. Den mejslades med andra ord ut med hjälp av kraften av Littorinahavets vågor.

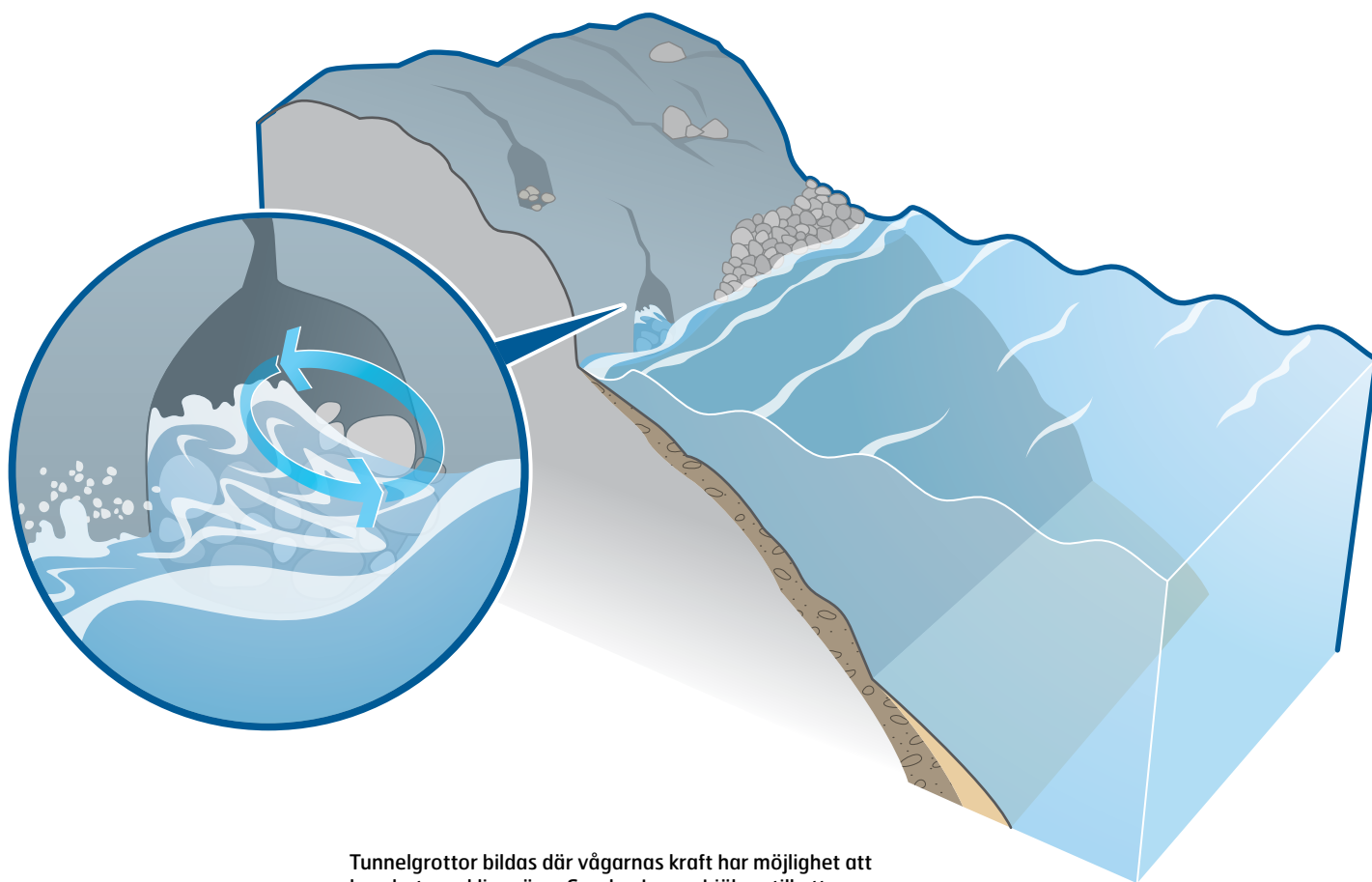
Över 180 meters nivå finns inga tunnelgrottor dokumenterade och förklaringen torde ligga i att landhöjningstakten omedelbart efter isavsmältningen var så snabb att inga grottor hann utformas innan landet stigit utom räckhåll för bränningarna.

Se illustration på nästa sida >>

Tunnelgrotta

Foto: Thomas Birkö.

Tunnelgrottor bildas där vågarnas kraft har möjlighet att bearbeta en klippvägg. Sand och grus hjälper till att svarva ut grottan.